

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 STOCKHOLM

HG ./ riksåklagaren ang. försök till grovt dopningsbrott m.m.

(Hovrätten över Skåne och Blekinges dom den 9 juni 2016 i mål B 840-16)

Högsta domstolen har förordnat att riksåklagaren ska inkomma med svarsskrivelse i målet. Jag vill anföra följande.

Inställning

Jag bestrider ändring av hovrättens dom och anser att det inte finns skäl att meddela prövningstillstånd i målet.

Bakgrund

Den centrala frågan i målet i Högsta domstolen gäller straffmätning vid grova dopningsbrott.

HG har, i nu relevant avseende, dömts för försök till grov smuggling och försök till grovt dopningsbrott (åtalspunkt 1 i ansökan om stämning den 15 januari 2016) samt två fall av grovt dopningsbrott (åtalspunkterna 2 och 3).

Åtalspunkt 1 avser försök att från utlandet per post till Sverige smuggla in och här hantera ca 3 994 gram dopningsmedel, motsvarande 718 524 enheter dopningsmedel á fem mg. Hovrätten har funnit att HG hade en central roll i hanteringen och att han i denna roll varit i kontakt med två andra personer för att kontrollera och dirigera postpaketets stegvisa hantering. HG ansågs redan i ett tidigt skede ha sett till att paketet fick en adressat i Sverige och att paketet ställdes till denne. Hovrätten fann utrett att det var HG som beställde paketet, att paketet var avsett för honom, att han var den slutliga mottagaren av det och att han skulle förvärva det i överlåtelsesyfte. Brotten var att anse som grova med hänsyn till den mycket stora mängden dopningsmedel som skulle införas i Sverige och att dessa var avsedda för yrkesmässig försäljning.

Åtalspunkt 2 gäller innehav i bostaden av dopningsmedel som HG tidigare förvärvat i överlåtelsesyfte. I detta fall var det fråga om en mängd motsvarande i vart fall 95 432 enheter dopningsmedel á fem mg. HG erkände gärningen och överklagade inte tingsrättens dom. Tingsrätten fann sammanfattningsvis utrett att HG innehade stora mängder dopningsmedel. Med hänsyn till den stora mängden och till de etiketter, förpackningsmaterial och övriga utrustning som fanns i lägenheten ansågs det utrett att det var fråga om en större yrkesmässig hantering. HG dömdes därför för grovt dopningsbrott.

Åtalspunkt 3 gäller innehav i förråd av dopningsmedel motsvarande i vart fall 2 414 749 enheter dopningsmedel á fem mg. HG överklagade inte heller i detta fall tingsrättens dom.

Tingsrätten, som dömdes HG till fyra års fängelse, uttalade följande beträffande påföljdsfrågan.

HG har gjort sig skyldig till en omfattande hantering av dopningsmedel som vida överstiger de mängder som utgör riktmärke för när ett dopningsbrott ska betecknas som grovt. Till det kommer att utredningen visar att HG hade en central roll i hanteringen av dopningsmedlen och att det av de stora mängderna samt de förpackningsmaterial och etiketter som fanns både i HGs lägenhet och i shuregardförråden framgår att det var en yrkesmässig verksamhet av större omfattning. Dessutom begick HG denna stora verksamhet mycket kort tid efter att han blev villkorligt frigiven efter att ha avtjänat ett tidigare fängelsestraff för samma typ av brott.

Åklagaren har presenterat två olika beräkningsmetoder för att sätta mängden dopningsmedel i ett brukarsammanhang. Den s.k. 5 mg-metoden bygger på en omräkning av alla dopningsmedel till 5 mg-enheter. Den har tillämpats i tidigare praxis. NFC har beräknat de beslagtagna dopningsmedlen genom en omräkning till dagsdoser. En sådan metod liknar mer den beräkning i missbruksdoser som tillämpas vid bedömning av narkotikabrott. Oavsett vilken metod som används så är det i HGs fall fråga om så oerhört stora mängder dopningsmedel att det vida överstiger gränsen för grovt brott. Detta gör att vid bedömningen av straffvärdet för HGs brottslighet så är det inte bara den stora mängden som har betydelse utan också HGs delaktighet och ledande roll i en yrkesmässig hantering av dopningsklassade substanser.

Minimistraffet för grovt dopningsbrott är fängelse sex månader. Detta ska jämföras med att minimistraffet för grovt narkotikabrott är fängelse två år. Denna skillnad beror bl.a. på att dopningsmedel inte kan anses ha samma farlighet som narkotika, vare sig i fråga av beroende, påverkan eller som upphov till annan kriminalitet. Detta leder, enligt tingsrättens uppfattning, till att den övre gränsen för straffvärdet är avsevärt lägre för grova dopningsbrott än för narkotikabrott.

Med dessa utgångspunkter bedömer tingsrätten sammantaget att straffvärdet för de brott som HG har gjort sig skyldig till överstiger fängelse fyra år. Detta, brottens karaktär och det faktum att det är fråga om återfall i brott gör att påföljden ska bestämmas till fängelse. Av betydelse för att bestämma fängelsestraffets längd är inte bara brottslighetens straffvärde utan hänsyn ska också tas till att HG har suttit häktad med restriktioner i ungefär ett års tid. Tingsrättens samlade be-

dömning är därför att HG ska dömas till fängelse fyra år. Då HG har återfallit i brott av precis samma slag som han tidigare dömts för och återfallet inträffade omedelbart efter att han blev villkorligt frigiven så ska hela den villkorligt medgivna friheten förverkas.

Hovrätten ändrade tingsrättens domslut och bestämde påföljden till fängelse fyra år sex månader. När det gäller påföljdsfrågan uttalade hovrätten följande.

Hovrätten anser att det samlade straffvärdet av den brottsligheten som HG döms för är högre än vad tingsrätten funnit. Att HG återfallit i samma typ av brottslighet under pågående prøvotid ska beaktas dels genom att villkorligt medgiven frihet förklaras helt förverkad, dels i skärpande riktning vid straffmätningen. I mildrande riktning beaktas den tid HG varit underkastad restriktioner under häktstiden. Sammantaget finner hovrätten att fängelsestraffets längd ska uppgå till fyra år och sex månader.

HG har överklagat hovrättens dom och yrkat att Högsta domstolen ska lindra påföljden. HG har till grund för sitt överklagande anfört att målet är renodlat utifrån mängd dopningsmedel och gjort gällande att praxis motsvarande den som utvecklats beträffande narkotikabrott saknas. HG hävdar, utifrån en matematisk mängdjämförelse med narkotikabrottet, att underrätterna bedömt hans brottslighet alltför strängt.

HG har som skäl för prövningstillstånd anfört att ett uttalande från Högsta domstolen angående straffbestämningen beträffande dopningsbrott då fråga är om större mängder vore till gagn för rättstillämpningen.

HG anser vidare att det vore till gagn för rättstillämpningen om Högsta domstolen uttalade sig om hänsyn kan tas till långa häktningstider vid straffmätningen. Han frihetsberövades den 5 februari 2015 och har varit frihetsberövad sedan dess. Detta bör verka i nedsättande riktning eftersom en verkställighet under de betingelser som råder vid häktning måste anses svårare än anstaltsverkställighet.

Grunderna för min inställning

Den rättsliga regleringen m.m.

Dopningslagen

Lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel (dopningslagen) trädde i kraft den 1 juli 1992 och är, enligt 1 §, tillämplig på

1. syntetiska anabola steroider,
2. testosteron och dess derivat,
3. tillväxthormon, och
4. kemiska substanser som ökar produktion eller frigörelse av testosteron och dess derivat eller av tillväxthormon.

Sådana medel får, enligt 2 §, inte annat än för medicinskt eller vetenskapligt ändamål införas till landet, överlåtas, framställas, förvärvas i överlåtelsesyfte, bjudas ut till försäljning, innehas eller brukas. Den som uppsåtligen bryter mot förbudet döms, enligt 3 § första stycket, för dopningsbrott till fängelse i högst två år. Om brottet med hänsyn till mängden dopningsmedel samt övriga omständigheter är att anse som ringa döms till böter eller fängelse i högst sex månader (3 § andra stycket).

Grovt dopningsbrott

Om ett dopningsbrott är att anse som grovt döms, enligt 3 a §, för grovt dopningsbrott till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om gärningen har utgjort led i en verksamhet som har bedrivits i större omfattning eller yrkesmässigt, avsett särskilt stor mängd dopningsmedel eller annars varit av särskilt farlig eller hänsynslös art.

Det grova brottet infördes den 1 juli 1999 (prop. 1998/99:3) eftersom det fanns behov av en särskild straffskala för de allvarigare brotten, bl.a. hantering av stora mängder dopningsmedel eller yrkesmässig hantering (a. prop. s. 74 f.). Uppräkningen av kriterierna för det grova brottet är inte uttömmande och det är inte heller nödvändigt att i de angivna fallen alltid döma för grovt brott. Det kan t.ex. finnas omständigheter i det enskilda fallet som medför att en hantering som i och för sig avsett en betydande mängd inte bör bedömas enligt den strängare straffskalan. Å andra sidan kan det förekomma att hanteringen rört en mindre mängd dopningsmedel, men där övriga omständigheter är sådana att brottet ändå bör bedömas som grovt. Avgörandet får således grundas på en sammanvägning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet. Det grova brottet bör främst förbehållas sådan hantering som utgjort led i en verksamhet som bedrivits i större omfattning eller hantering som varit yrkesmässig. Verksamhet som avsett betydande mängd eller värde torde normalt vara bedriven i större omfattning. Paragrafen har sin motsvarighet i narkotikastrafflagen, vars praxis kan vara vägledande vid bedömningen av om ett dopningsbrott ska bedömas som grovt. (A. prop. s. 95 f.)

Till skillnad mot vad som gäller vid bedömningen av ett narkotikabrotts straffvärde görs vid bedömningen av om ett brott ska bedömas som grovt inte någon skillnad mellan olika dopningspreparat. Däremot bör koncentrationen av verksam substans i det enskilda preparatet beaktas vid bedömningen av mängden dopningsmedel. Vid avgörande om mängden preparat i det enskilda fallet ska medföra att brottet ska betraktas som grovt bör hänsyn tas till om koncentrationen verksam substans är hög eller låg (A. prop. s. 96.).

Straffmaximum för det grova brottet höjdes från fyra till sex års fängelse den 1 april 2011 (prop. 2010/11:4). Ett straffmaximum på fyra års fängelse ansågs

inte fullt ut kunna återspegla allvaret hos de grövsta fallen av dopningsbrott. Bland annat mot bakgrund av den då nyligen genomförda ändringen i 29 kap. 2 § brottsbalken av innebörd att det vid bedömningen av straffvärdet ska beaktas som försvårande bl.a. om brottet utgjort ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt fanns ett behov av att skapa utrymme för att kunna beakta allvaret vid mycket grova dopningsbrott (a. prop. s. 82). Den övre delen av straffskalan bör, enligt förarbetena, förbehållas sådana brott som avses i 1 § 1-2, dvs. brott avseende syntetiska anabola steroider och testosteron och dess derivat (a. prop. s. 125).

Påföljdspraxis

Vid ett rent mängdresonemang går, enligt Borgeke m.fl., i praxis gränsen för grovt brott vid ca 50 000 enheter à 5 mg samt motsvarar 100 000 enheter ett ungefärligt straffvärde på fängelse i ett år. Vidare poängteras, med hänvisning till Högsta domstolens vägledande avgörande om narkotikabrott (NJA 2011 s. 357), att mängden dopningsmedel endast är en faktor som inverkar på bedömningen (Martin Borgeke m.fl., Studier rörande påföljdspraxis med mera, s. 1061 och 1063 f.).

I NJA 1995 s. 89 I och II slår Högsta domstolen fast att dopningsbrott som inte är ringa och som innefattar överlåtelse eller annan medverkan till spridning av mera betydande kvantiteter dopningsmedel ska anses utgöra en brottslighet av sådan art att fängelse normalt bör följa som påföljd. Särskilda skäl, hänförliga till omständigheterna vid brottet eller gärningsmannens person, bör kunna föranleda en annan bedömning. Det sagda gäller också förvärv och innehav i överlåtelssyfte, medan innehav eller annan befattning som uteslutande är inriktad på det egna bruket bör kunna föranleda en mildare bedömning.

Högsta domstolens mål B 3667-15

Högsta domstolen har den 22 februari 2016 meddelat prövningstillstånd i ett mål gällande grovt dopningsbrott. Hovrätten hade dömt den tilltalade för grovt dopningsbrott till tio månaders fängelse för att ha innehaft 133 000 enheter dopningsmedel á fem mg. Frågan i målet är om innehavet av dopningsmedel ska rubriceras som dopningsbrott av normalgraden eller som grovt dopningsbrott och vilket straffvärde brottet ska motsvara. Frågan gäller bl.a. om det, med hänsyn till den sedan år 2011 förändrade praxisen avseende narkotikabrott, finns anledning att höja gränsen för grovt dopningsbrott som i praxis vid ett rent mängdresonemang går vid ca 50 000 enheter dopningsmedel. En hovrätt har ansett att gränsen i stället ska gå vid ca 100 000 enheter.

Riksåklagarens inställning i det målet är att gränsen mellan dopningsbrott av normalgraden och grovt dopningsbrott vid ett rent mängdresonemang även fortsättningsvis bör gå vid 50 000 enheter dopningsmedel. Vidare uttalas att bedömningarna gällande dopningsbrott också fortsättningsvis ska vara mindre tabellstyrda och mer nyanserade, på samma sätt som Högsta domstolen har

slagit fast när det gäller narkotikabrott. Från riksåklagarens svarsskrivelse av den 1 februari 2016 kan följande stycken lyftas fram.

Till skillnad från vad som gällde vid påföljdsbestämning av narkotikabrott före 2011 synes det inte finns något avgörande där ett grovt dopningsbrott föranlett maximistraffet sex års fängelse (före den 1 april 2011 fyra år) enbart till följd av mängden dopningsmedel. För dopningsbrott har domstolarna i princip aldrig nyttjat hela straffskalan, vilket var fallet beträffande narkotikabrott före 2011. Den nyansering av gradindelning och straffvärdebedömning som Högsta domstolen ville åstadkomma genom bl.a. NJA 2011 s. 357 synes således redan tillämpas när det gäller dopningsbrott.

Högsta domstolens praxisändring från 2011 och framåt baserades i flera fall (bl.a. NJA 2011 s. 357 och NJA 2012 s. 115) på en förändrad bedömning av vissa preparats farlighet jämfört med underinstansernas bedömning. I NJA 2011 s. 357 konstaterade Högsta domstolen att det på grund av den bevisning som lagts fram rörande farligheten av ett visst narkotiskt preparat fanns anledning att göra en mildare farlighetsbedömning än vad underrätterna gjort. Detta resonemang tillämpat på detta ärende ger vid handen att det krävs någon specifik bevisning kring dopningspreparats olika farlighet för att kunna komma fram till en bedömning motsvarande den som gjordes i bl.a. refererat rättsfall. När det gäller farlighetsbedömning av olika dopningspreparat uttalades i samband med höjningen av straffskalan beträffande grovt dopningsbrott att det då saknades tillräcklig kunskap om hälsoeffekterna av dopningsmedel, varför det synes svårt att närmare kartlägga farligheten hos olika dopningspreparat på motsvarande sätt som gjorts beträffande narkotika (prop. 2010/11:4 s. 81).

Utvecklingscentrum Stockholm, som inom Åklagarmyndigheten har ett särskilt ansvar för att bevaka utvecklingen inom området narkotika-/dopningsbrott, har varit i kontakt med företrädare för Folkhälsomyndigheten och Nationellt Forensiskt Centrum för att klargöra frågan om olika dopningspreparat kan anses bedömas olika beroende på farligheten. De svar som utvecklingscentrum erhållit är att det alltså saknas tillräckligt forskningsbaserat underlag för att kunna kartlägga farligheten hos olika dopningspreparat.

Tilläggas kan att synpunkter har inhämtats från Utvecklingscentrum Stockholm även i det nu aktuella målet. Enligt utvecklingscentrum är det som uttalas i de tre redovisade styckena i riksåklagarens svarsskrivelse den 1 februari 2016 alltså gällande.

I svarsskrivelsen konstateras att vid ett rent mängdresonemang anses 100 000 enheter dopningspreparat motsvara ett ungefärligt straffvärde om fängelse i ett år. Här kan noteras att om Högsta domstolen i det anhängiga dispenserade målet skulle höja gränsen mellan dopningsbrott av normalgraden och det grova brottet från 50 000 till 100 000 enheter så får det betydelse även för hur många enheter som motsvarar ett straffvärde om fängelse ett år.

Min bedömning

HG ifrågasätter inte att de brott han dömts för är att bedöma som grova dopningsbrott. Ingen tvekan kan heller råda om att så är fallet.

Tingsrätten bedömde att straffvärdet för de tre brott som HG gjort sig skyldig till överstiger fängelse fyra år. Hovrätten anser att det samlade straffvärdet av brottsligheten är högre. Efter att i skärpande riktning ha beaktat att det var fråga om återfall i samma typ av brottslighet och i mildrande riktning ha beaktat den tid HG varit underkastad restriktioner under häktetiden fann hovrätten att fängelsestraffets längd skulle uppgå till fyra år och sex månader. Av detta torde den slutsatsen kunna dras att hovrätten bedömde att brottsligheten hade ett straffvärde motsvarande kring fängelse fyra år sex månader.

Vid bedömningen av ett dopningsbrotts straffvärde ska hänsyn tas till samtliga relevanta omständigheter vid gärningen. Som framgått i det föregående synes det, till skillnad från vad som gällde vid påföljdsbestämning av narkotikabrott före 2011, inte finnas något avgörande där ett grovt dopningsbrott föranlett maximistraff enbart till följd av mängden dopningsmedel. Domstolarna har heller i princip aldrig nyttjat hela straffskalan, vilket var fallet beträffande narkotikabrott före 2011. Den nyansering av gradindelning och straffvärdebedömning som Högsta domstolen ville åstadkomma genom bl.a. NJA 2011 s. 357 synes således redan tillämpas när det gäller dopningsbrott. Enligt hovrättspraxis är mängden dopningsmedel endast en faktor bland andra som ska beaktas vid straffmätningen.

HG hävdar att målet är renodlat utifrån mängden dopningsmedel. Detta är enligt min mening inte riktigt. Visserligen innebär redan hans befattning med de oerhört stora mängder dopningsmedel det är fråga om, som till allra största delen avser medel enligt 1 § första stycket 1-2 dopningslagen, att brottsligheten har ett betydande straffvärde. Men till det kommer att HG haft en central och ledande roll i en organiserad, yrkesmässig, hantering av dopningsmedel av stor omfattning i vilken flera personer deltagit. De sist redovisade försvårande omständigheterna väger tungt vid bedömningen av straffvärdet. Sammantaget är omständigheterna sådana att brottslighetens straffvärde är mycket högt. Enligt min mening ligger straffvärdet i nivå med vad hovrätten kommit fram till.

Processfrågor

Frågan om prövningstillstånd

Prejudikatdispens

Prövningstillstånd får enligt 54 kap. 10 § första stycket 1 rättegångsbalken meddelas om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen (prejudikatdispens). För att bevilja prövning enligt denna punkt krävs alltså att ett avgörande av Högsta domstolen blir av generell betydelse för bedömningen av framtida mål som innehåller liknande frågeställningar. Den enskildes intresse av att få till stånd en prövning i Högsta domstolen kan alltså inte föranleda prövningstillstånd på denna grund (se Fitger m.fl.,

Rättegångsbalken [version 30 juni 2016, Zeteo], kommentaren till 54 kap 10 §).

Inledningsvis bör nämnas att mål om dopningsbrott är relativt vanliga ärendetyper hos åklagare och i domstolar.

Sedan dopningslagen trädde i kraft den 1 juli 1992 har Högsta domstolen hittills endast prövat två mål som gäller dopningsbrott (NJA 1995 s. 89 I och II). I de målen aktualiserades frågan om påföljd för dopningsbrott av normalgraden samt frågan om gränsdragningen mellan ringa brott och brott av normalgraden. Som framgått har Högsta domstolen i år meddelat prövningstillstånd i ytterligare ett mål om dopningsbrott. I det målet hade hovrätten dömt den tilltalade för grovt dopningsbrott till tio månaders fängelse. Brottet avsåg hantering av 130 000 enheter dopningsmedel. Målet gäller frågorna om rubricering och straffvärde. Den centrala frågan är om det, med hänsyn till den sedan år 2011 förändrade praxisen avseende narkotikabrott, finns anledning att höja gränsen för grovt dopningsbrott som i praxis vid ett rent mängdresonemang går vid ca 50 000 enheter dopningsmedel.

I det dispenserade målet kommer Högsta domstolen således att besvara frågan om det finns anledning att, vid ett rent mängdresonemang, höja gränsen för grovt dopningsbrott. Noteras bör att frågan om brottens rubricering inte är föremål för olika uppfattningar i det nu aktuella målet.

HG hävdar att målet är renodlat utifrån mängden dopningsmedel och gör gällande att praxis motsvarande den som utvecklats beträffande narkotikabrott saknas. Som jag tidigare framhållit har hovrätten emellertid bedömt brottslighetens straffvärde utifrån samtliga relevanta omständigheter. Förutom att det varit fråga om en oerhört stor mängd dopningsmedel har hovrätten beaktat att HG haft en central och ledande roll i en organiserad, yrkesmässig, hantering av dopningsmedel av stor omfattning i vilken flera personer deltagit. Som också redovisats i det föregående har domstolarna när det gäller dopningsbrottet aldrig varit låsta vid mängdresonemang på samma sätt som tidigare var fallet vid narkotikabrottslighet. Domstolarna har, kanske delvis som en konsekvens av det, inte heller nyttjat hela straffskalan som i narkotikamålen. Som nämnts synes den nyansering av gradindelning och straffvärdebedömning som Högsta domstolen ville åstadkomma genom NJA 2011 s. 357 redan tillämpas när det gäller dopningsbrott.

Enligt min mening har hovrätten bedömt straffvärdet på ett sätt som ligger i linje med rådande hovrättspraxis. Avgörandet är också väl förenligt med huvuddragen i Högsta domstolens uttalanden i NJA 2011 s. 357 och de därpå följande avgörandena. Enligt Utvecklingscentrum Stockholm har de inte erfarit att praxis när det gäller bedömningen av straffvärdet av grova dopningsbrott inte skulle vara enhetlig. Det kan också noteras att det enligt utvecklingscent-

rum är ovanligt med grova dopningsbrott med så höga straffvärden som i målet.

Sammanfattningsvis anser jag att en prövning av HGs överklagande i denna del inte skulle vara av vikt för ledning av rättstillämpningen.

HG hävdar också att det vore till gagn för rättstillämpningen om Högsta domstolen uttalade sig om huruvida hänsyn kan tas till långa häktningstider vid straffmätningen. Det kan noteras att hovrätten vid straffmätningen beaktat att HG varit häktad med restriktioner i ungefär ett års tid.

I NJA 2015 s. 769 uttalade Högsta domstolen bl.a. följande.

11. Bestämmelsen i 29 kap. 5 § första stycket 9 brottsbalken kan tillämpas även i fråga om straffprocessuella tvångsåtgärder (jfr NJA 2003 s. 414 och NJA 2013 s. 321; jfr också avseende första stycket 8 prop. 2014/15:37 s. 28 f.). Mot bakgrund av regleringen i strafftidslagen krävs det emellertid att det föreligger omständigheter i det enskilda fallet av särskild tyngd för att ett frihetsberövande, som räknas av mot ett utdömt fängelsestraff, ska kunna beaktas också som ett billighets-skäl enligt 29 kap. 5 §.

12. Som utgångspunkt bör det inte med tillämpning av 29 kap. 5 § första stycket 9 brottsbalken tas hänsyn till att den tilltalade har varit frihetsberövad i målet, inte heller till att en häktningstid har varit anmärkningsvärt lång. Däremot kan det i vissa situationer vara motiverat att beakta just den omständigheten att frihetsberövandet har varit förenat med restriktioner. Långvariga restriktioner i möjligheten till samvaro med andra människor medför svåra psykiska och fysiska påfrestningar. Ifall den tilltalade under lång tid – i flera månader – har varit underkastad restriktioner som inneburit isolering från andra, framstår det som obilligt att inte ta hänsyn till detta men när straffet bestäms. Vid den bedömningen saknar det betydelse att behovet av restriktionerna i och för sig inte kan ifrågasättas.

Högsta domstolen har således nyligen prövat den aktuella frågan.

Prövningstillstånd enligt 54 kap. 10 § andra stycket rättegångsbalken

Enligt 54 kap. 10 § andra stycket rättegångsbalken får, om prövningstillstånd fordras i två eller flera likartade mål och Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd i ett av dem, prövningstillstånd meddelas även i övriga mål.

Av kommentaren till rättegångsbalken framgår att bestämmelsen innebär att prövningstillstånd av rättviseskäl får meddelas för samtliga mål trots att ett prejudikatintresse som föreligger kan antas bli tillgodosett genom prövningen av ett av målen. Vidare konstateras att det av förarbetena till bestämmelsen framgår att Lagrådet uttalat att det vore otillfredsställande om Högsta domstolen skulle behöva samtidigt meddela motstridiga dispensbeslut i identiska eller nästa identiska fall (se Fitger m.fl., Rättegångsbalken [version 30 juni 2016, Zeteo], kommentaren till 54 kap 10 §).

I svarsskrivelsen i det dispenserade målet uttalas att vid ett rent mängdresonemang anses 100 000 enheter dopningspreparat motsvara ett ungefärligt straffvärde om fängelse i ett år. Om Högsta domstolen skulle komma fram till att gränsen mellan dopningsbrott av normalgraden och det grova brottet ligger högre än 50 000 enheter, t.ex. 100 000 enheter, så får det betydelse även för hur många enheter som motsvarar ett straffvärde om fängelse ett år.

När det gäller HGs brottslighet har jag, med hänsyn till den oerhört stora mängden dopningsmedel hanterat och övriga tungt vägande försvårande omständigheter, svårt att se att en förändrad praxis avseende gränsen mellan dopningsbrott av normalgraden och det grova brottet skulle inverka på bedömningen av straffvärdet. Inte heller i övrigt finns det enligt min mening något som talar för att det finns utrymme för Högsta domstolen att i det målet, som för övrigt är renodlat och lämpar sig väl för en prövning utifrån ett rent mängdresonemang, göra några uttalanden som skulle påverka straffmätningen avseende HGs organiserade och yrkesmässiga brottslighet.

Jag anser således att det inte heller finns skäl att meddela prövningstillstånd enligt 54 kap. 10 § andra stycket rättegångsbalken.

Sammanfattningsvis avstyrker jag prövningstillstånd.

Bevisning

Jag ber att få återkomma med bevisuppgift och synpunkter på målets fortsatta handläggning för det fall Högsta domstolen skulle komma att meddela prövningstillstånd.

Kerstin Skarp

Lars Persson

Kopia till:

Utvecklingscentrum Stockholm
Internationella åklagarkammaren i Malmö (AM-163156-14)